

Schoolvoorbeeld van burgerparticipatie: Het Singelpark

Hoe kan je als gemeente het best samenwerken met je inwoners? Wat is er nodig om een burgerinitiatief te doen slagen? Dit zijn de vragen die centraal stonden in het werkbezoek aan het Singelpark. Te voet en per boot begeleidde wethouder Ashley North, initiatiefnemer Jeroen Maters en hoogleraar Geerten Boogaard de groep door het verhaal achter het Singelpark.

Door Earryt Sijm

Het werkbezoek draait rondom het Singelpark; een park dat een schoolvoorbeeld is van de samenwerking tussen burger en gemeente. Het is ontstaan uit een idee van Jeroen Maters. Tijdens een wandeling langs de Leidse singels vroeg hij zich af hoe het er uit zou zien als de singels omgevormd zouden worden tot één aaneengesloten park. Hij verdiepte zich in dit idee en wist er via Stadslab, een organisatie die zich inzet voor burgerinitiatieven in Leiden, langzaam meer enthousiasme voor te creëren.

De rondvaart langs de singels toont het resultaat: het langste park van Nederland, waar sinds september 2020 zo'n 400.000 mensen per jaar doorheen wandelen. Tijdens de rondvaart vertellen Maters en Ashley North, wethouder op het gebied van Klimaat, Mobiliteit en Financiën, over het ontstaan van het Singelpark. Tussendoor weet Geerten Boogaard verschillende aspecten van de verhalen in een breder perspectief te brengen. Dat het Singelpark een succesverhaal geworden is betekent echter niet dat dat niet zonder slag of stoot ging.

“Het moet een risico worden om níet mee te doen”

Een belangrijk thema wat naar boven komt in het verhaal over het park, is het spanningsveld tussen burgerinitiatieven en de overheid. Een frappant detail in de ontstaansgeschiedenis is dat de organisatie de gemeente pas als één van de laatste partijen benaderd heeft. Dit om niet verwickeld te raken in de bureaucratie, aldus Maters. “De gemeente denkt vaak in termen van uitsluiten van risico's, dat zit diep in de genen, hadden we eerder gemerkt. Je zou zeggen: 'Wees eens wat innovatiever/ondernemender gemeente.' Maar dat is niet de rol, en in principe maar goed ook. Toen bedachten we: het moet een risico worden voor de gemeente om níet mee te doen.” Oftewel, een prachtplan maken en een groot draagvlak creëren waar de gemeente niet omheen kón.

Kwaliteit, continuïteit, legitimiteit

De samenwerking met de gemeente Leiden ging goed, maar niet zonder slag of stoot. “Er bestaat niet zoiets als dé gemeente”, zegt Maters. Uiteindelijk heb je te maken met individuen. Zo waren er ambtenaren die veel energie kregen van werken aan zo'n ambitieus project, en het leuk vonden om te onderzoeken hoe je zoiets samen met een groep inwoners doet. Er waren er ook die die het onwettig vonden om zo nauw samen te werken en de verantwoordelijkheid te delen. Er werden in de samenwerking vooral discussies gevoerd over wederzijdse kwaliteit, continuïteit en legitimiteit. Kwaliteit in de zin dat er twijfels bestonden over de professionaliteit van de vrijwilligers, continuïteit in de zin dat er veel doorstroom zou kunnen zijn onder de initiatiefnemers en legitimiteit in de zin dat het maar de vraag was hoe representatief het burgerinitiatief was.

“Vrijwilligers zijn óók professionals”

Boogaard voegt toe dat dit vaak spanningsvelden zijn. Het denken “Jullie zijn maar vrijwilligers,” komt vaker voor. Dit denken houdt geen rekening met het feit dat vrijwilligers vaak ook professionals zijn met veel ervaring en talent. Toch blijft het zo dat burgerinitiatieven vaak opkomen voor een beperkt belang. De gemeente moet dan op een gegeven moment wel meegetrokken worden om rekening te houden met het algemeen belang. Er moet een goede rolverdeling zijn tussen de initiatiefnemers en de gemeente.

Op elk stuk park weer andere eigenaren, gebruikers en belangen

We komen aan in de buurt van het Lakenpark, en stappen de boot uit de regen in. Op verschillende plaatsen tijdens de wandeltocht wordt even stilgestaan. Bij het Lakenpark, de Meelfabriek, het Ankerpark, de Zijlpoort, het Huigpark en de Lammermarkt wordt verteld wat voor een opgave het soms was om de omwonenden mee te krijgen. Elke honderd meter van het park moest er weer rekening gehouden worden met andere eigenaren, andere belangen en andere wensen. Bij het Lakenpark, bijvoorbeeld, moest er nauw samengewerkt worden met een woningcorporatie en de vernieuwing van de sociale woningbouw. Bij de Meelfabriek moest een stuk private tuin opengesteld worden voor het publiek. Bij het Ankerpark waren er tegenstrijdige wensen tussen de Vrienden van het Singelpark en omwonenden. Zo heeft elk stukje Singelpark wel een eigen verhaal.

Grote ideeën aandurven

Doorweekt door de regen lopen we naar de boot en stappen we in om het rondje langs de singels af te maken. We varen langs molen de Valk en het Rijksmuseum Volkenkunde, over het Galgewater om bij de Apothekersdijk afgezet te worden. Een goede samenwerking tussen het initiatiefnemers en de gemeente, het betrekken van betrokken inwoners, goede communicatie tussen de verschillende partijen en vooral ook het aandurven om grote ideeën uit te werken zijn allemaal factoren die bij hebben gedragen aan het succes van het Singelpark. Het gevolg is een prachtig park, dat bijdraagt aan de sociale cohesie, de biodiversiteit, vergroening en klimaatadaptiviteit van de stad.